

FERRAN LUCAS ZARAGOZA

«Van voler amnistiar tot el que va passar a Montejurra»

Ferran Lucas Zaragoza (Barcelona, 1940) era a la tradicional romeria carlina de Montejurra (Navarra) el 9 de maig de 1976. Aquell dia els partidaris del carlisme democràtic de Carles Hug de Borbó van rebre ràfegues de metralladora i trets de pistola del bàndol de Sixt de Borbó. Lucas Zaragoza va rebre un fort cop al cap i va ser traslladat en ambulància poc abans que matessin dos dels seus companys: Ricardo García Pellejero i Aniano Jiménez Santos.

*Entrevista d'Àlex Milian
Fotografies de Jordi Play*

Per què pujava a Montejurra aquell 9 de maig de 1976?
—Jo sóc carlí des dels 15 anys. Sempre havia tingut simpatia... potser perquè a la meua família hi va haver un carlí que va fer la guerra contra Alfons XII... Un dia, per casualitat, en un taller on vaig entrar a treballar, hi havia un noi que era carlí...

—Un taller de Barcelona?

—Sí, Can Serra, al passeig de Sant Joan. Aquell era requetè i em va portar al centre que tenien a la plaça d'Ortigosa. I, sí, en aquella època hi havia els reque-

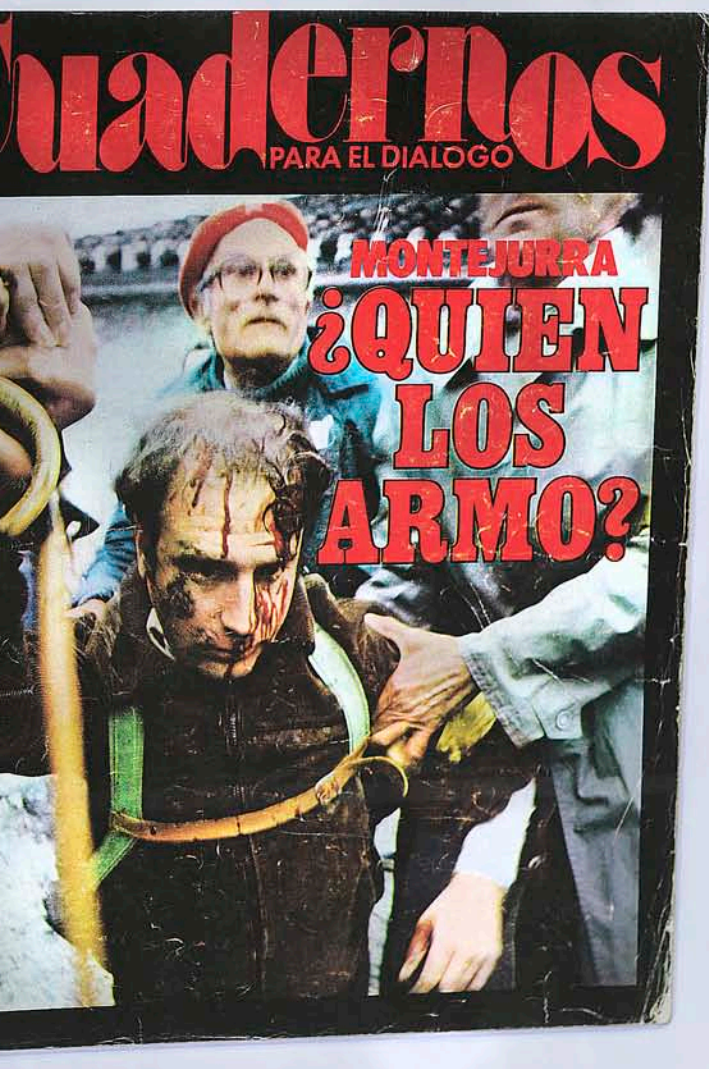
tès amb uniforme i tota la parafernàlia d'aquell temps. La qüestió és que m'hi vaig quedar. Amb aquell grup cada any anàvem a Montejurra i a l'aplec que fèiem a Montserrat.

—En aquells moments, els carlistes ja s'havien dividit entre els partidaris de Franco, els tradicionalistes, i els partidaris de Carles Hug, partidari de l'obertura i el socialisme.

—Sí, allà a Ortigosa tots eren partidaris del Carles Hug. Però llavors la cosa del carlisme encara era més complicada, perquè a Barcelona n'hi havia tres

Ferran Lucas amb una fotografia d'ell mateix, després de ser colpejat a Montejurra, fa quaranta anys.

centres: aquell d'Ortigosa; un al carrer de Jonqueras; i un altre, molt a prop d'aquest, darrere del Palau de la Música. El centre d'Ortigosa va acabar tancant, segurament perquè la direcció del Partit Carlí els va demanar que no calia tant d'uniforme i tanta parafernàlia, que la guerra ja s'havia acabat. Llavors jo vaig conèixer una gent del centre de Jonqueras i me n'hi vaig anar. Em van acceptar molt bé.

—Eren partidaris d'en Carles Hug, també?

—Al començament, no. Eren carloc-tavistes: l'aparell polític del Govern espanyol havia rescatat un antic pretendent, que vivia a Barcelona i que va agafar el nom de Carles VIII. Però va morir aviat (està enterrat a Poblet) i tot el grup va passar a ser partidari de Carles Hug. I el tercer grup era un de liderat per un tal Mauricio de Sivatte, que es deia Regencia Carlista de Estella, un nom que es van treure de la màniga.

—Llavors anava al carrer de Jonqueras i, amb ells, a Montejurra?

—Sí, sí, amb ells vaig anar-hi molts anys a Montejurra. I també al bateig del primer fill del Carles Hug, a França. Vam anar cinc o sis en cotxe. I cada any a Montserrat, etc.

—Com va anar a Montejurra aquell 1976?

—Aquella vegada, no sé per què, vaig anar jo pel meu compte. Normalment sempre anàvem amb autocars que sortien de Barcelona. I llavors dormíem o a cases particulars o al mateix monestir d'Iratxe. Però aquell any vam anar en cotxe, quatre o cinc persones, un dels quals Manuel Zabala. Aquella nit del 1976 també vam dormir al monestir.

—Quin era el "programa de Montejurra", normalment?

—Allà hi havia un sopar a Iratxe, a l'hotel. I a l'endemà, t'aixecaves, feies l'esmorzar, anaves a missa i després a la Campa —allà on es muntava tot el tinglado. Però jo, aquell dia ja no hi vaig poder arribar.

—Li llegiré què explicava *La Vanguardia* sobre Montejurra dos dies després dels fets. El fragment on surt vostè: "En medio de cierta confusión se produjeron refriegas parciales entre unos y otros grupos, de resultados de las cuales se produjo un herido grave y una docena de contusionados de uno y otro bando. El herido resultó ser →

→ don Fernando Lucas Zaragoza, de 36 años, barcelonés, que había acudido a Montejurra para tomar parte en el acto convocado por el partido carlista. El hundimiento craneal que presentaba, según los primeros reconocimientos médicos practicados por un equipo de urgencia de la Cruz Roja, parecía producido por una bala de goma...».

—... o una pedrada...

—“... una bala de goma semejante a las utilizadas por las Fuerzas de Orden Público, pese a que éstas no intervinieron en los altercados”. Pot ser?

—Bé... Aquí va passar el següent. Jo estava dintre del monestir d'Iratxe. Des de dintre vam començar a sentir el soroll dels tambors i vam sortir a veure què passava. En arribar a l'esplanada vam veure tot de gent que pujava amb tambors i braçalets de Don Sixto. Llavors va passar l'home de la gavardina, amb una pistola a la ma tirant trets.

—L'home de la gavardina va ser identificat després com a Luis Marín García-Verde i detingut per l'assassinat a trets d'Aniano Jiménez.

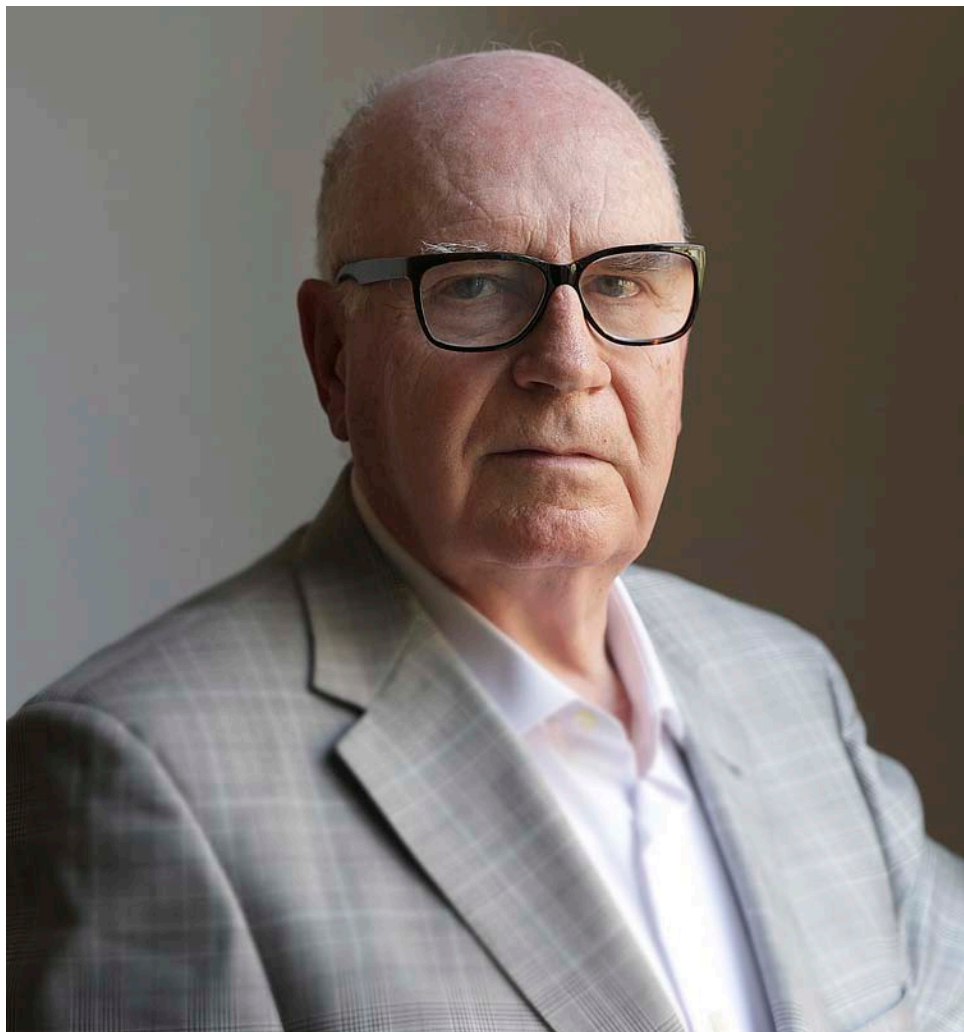
—Sí, i havia estat oficial de l'exèrcit. El cas és que jo tenia la Guàrdia Civil al meu costat i els vaig dir —en castellà, és clar—: “Oiga, pero ¿que no ven ustedes lo que está pasando? ¿Que no ven aquel hombre con una pistola disparando a diestro y siniestro”. Acabar de dir això i ja em recollíen de terra.

—Ja no se'n recorda, de res?

—De res més. Em vaig despertar quan ja m'entraven dins d'un cotxe. “Fernando —em deien— no t'amoïnis que et portem de seguida a l'hospital. Però no sabia res de res del que havia passat. [M'ensenya la foto de portada de *Cuadernos para el Diálogo* on surt ell ensangonat.] Jo aquí estic groguí. Després ja em recordo entrant el cotxe i cap a Pamplona. Allà em van atendre de seguida i ràpidament em van operar. No em van fer esperar ni cinc minuts. Després vaig quedar paralitzat de tot el cantó dret.

—Quant de temps?

—Deu o dotze dies que vaig passar a l'hospital de Pamplona. Després d'aquells

⊕ LES FERIDES OBERTES DE MONTEJURRA

Els últims anys del franquisme, la tradicional romeria de Montejurra, amb *via crucis* inclòs, havia estat *conquerida* pels carlins demòcrates i d'esquerres, seguidors de Carles Hug de Borbó Parma, que havia canviat el tradicionalíssim “Déu, Pàtria i Rei” per “Socialisme, Federalisme i Autogestió.” Tota una revolució que els carlins tradicionalistes —franquistes durant el franquisme i ara seguidors de Sixt de Borbó Parma— no estaven disposats a ignorar en un moment tan crucial de la Transició.

De partidaris de Sixt n'eren molt pocs però van trobar un aliat secret en el precedent de l'actual CNI i el passat CESID: el SECED, els serveis secrets instituits per Carrero Blanco. Segons va acabar reconeixent el general José Antonio Sáez de Santamaría —en aquell mo-

ment al capdavant de la Guàrdia Civil—, el SECED va orquestrar l'Operació Reconquesta per afeblir el carlisme d'esquerres. Es tractava de convertir la divisió dels carlins en una bomba que acabara destruint el carlisme d'esquerres —el perillós.

Els fets de maig de 1976 a Montejurra seria la mostra més *reeixida* d'aquella Operació secreta, però se'ls en va anar de les mans. Fa ferredat constatar que la migrada però violentíssima representació de carlins sixtins en va parar la trampa de Montejurra comptava amb membres de la Triple A (Alianza Anticomunista Argentina), com Rodolfo Eduardo Almirón; de l'Operació Gladio italiana, com Stefano delle Chiaie; i del que posteriorment seria el GAL (Jean Pierre Cherid). Hom va detenir José Luis Marín García-Verde, per una de les morts, i Arturo Márquez de Prado i Francisco Carrera, per l'acció violenta. Tots tres van sortir amb l'amnistia del 1977, vuit mesos després d'ingressar a la presó.

—**El cop no li va provocar cap trastorn neurològic?**

—No, ni pèrdua de memòria ni res de res. Va venir la família i vaig conèixer tothom. Fins i tot va venir la dona d'en Carles Hug a l'hospital a veure'm... I també la vaig reconèixer, és clar. L'únic que vaig perdre va ser la mobilitat de la part dreta durant deu dies. Després em vaig anar assabentant del que havia passat a Montejurra. Em van demanar permís per si podien treure la meua foto a la portada de *Cuadernos para el Diálogo*.

—**Aquesta portada on surt ple de sang. Després d'aquesta escena de la foto, a Montejurra van arribar més trets.**

—És clar. A dalt de Montejurra, s'hi esperaven quinze o vint persones amb metralladores. I a dalt hi havia gent amb pistoles. I la Guàrdia Civil sense fer res. Jo vaig veure tota la filera de guàrdies civils. Almenys n'hi havia trenta o quaranta. I no van fer res.

—**Això ho veu en sortir del monestir?**

—Sí.

—**Quants partidaris d'en Sixt hi havia?**

—No ho sé. A tot estirar, vint-i-cinc o trenta. El que sí que sé, perquè m'ho van dir després, és que hi havia italians, portuguesos, francesos... La internacional feixista era allà.

—**Segons moltes fonts hi havia en Jean Pierre Cherid —que anys després moriria en una acció dels GAL contra ETA, quan manipulava un explosiu—; l'Stefano delle Chiaie, relacionat a Itàlia amb l'Operació Gladio, i Rodolfo Eduardo Almirón, de la Triple A argentina i després cap de seguretat d'AP. Vostè va sentir algun accent francès, italià o argentí?**

—Jo, no. Sentia uns que deien "Sixto, Rey" i els nostres "Carlos Hugo, liber-tad!". I en un quart d'hora ja estava l'home de la gavardina disparant. És quan jo vaig demanar a la Guàrdia Civil que intervinguessin.

—**I en aquell moment va rebre un cop?**

—Sí, una pedrada... O un cop de culata de la Guàrdia Civil. Vés a saber.

—**No ha pogut parlar mai amb ningú que li digués d'on va venir el cop?**

—No, mai.

—**El fet és que estava al costat de la Guàrdia Civil.**

—Sí, al costat mateix. Parlava amb ells.

—**Quan vostè va veure disparar l'home de la gavardina ja va ferir l'Aniano Jiménez?**

—No. Després que se m'emportessin van intentar pujar a Montejurra i, des de dalt, van disparar les metralladores i van matar Ricardo García Pellejero. Un quart d'hora després, el de la gavardina va ferir Aniano Jiménez, que va morir dies més tard. El dia anterior aquests de les metralladores ja es van instal·lar a dalt de Montejurra. I, segons tinc entès, dos carlins van denunciar a la Guàrdia Civil que hi havia aquella gent amagada amb metralladores. Segons deien, la Guàrdia Civil no va deixar sortir aquests dos carlins que feien la denúncia. Els van retenir a la comissaria. La Guàrdia Civil ja sabia què passaria; i Sixt de Borbó també; i Fraga Iribarne. A més, ell més tard se'n va fer responsable: "L'únic responsable dels successos de Montejurra sóc jo", va dir Fraga.

—**El 2003 l'Audiència Nacional va declarar Aniano Jiménez i Ricardo García Pellejero víctimes del terrorisme. S'ha fet justícia?**

—No, la justícia hauria sigut que haguessin tancat a la presó tots els que hi havia allà, el Sixt de Borbó, el cap de la Guàrdia Civil d'aquell moment i el Fraga Iribarne. I que els haguessin fet pagar les indemnitzacions a ells. Els diners que han rebut els familiars de Jiménez i García Pellejero han sortit dels diners de l'Estat. Havent-hi culpables com n'hi ha... Jo no he cobrat un duro.

—**Però vostè ho ha demanat?**

—No. Quan em van aconsellar de demanar-ho tenia molts problemes personals —es va morir el meu pare, vaig perdre la feina i em vaig separar en un mes— i no en vaig fer cas. Però, vaja, tampoc em sap tan greu perquè qui ha de pagar són els culpables, no l'Estat. Això tampoc no em sembla bé.

—**A més a més, l'home de la gavardina i els altres dos detinguts es van beneficiar de l'amnistia del 1977. No van ser a la presó ni vuit mesos.**

—És una cosa estranya: com es pot amnistiar algú si primer no se l'ha jutjat. Si no et faig culpable, com et puc amnistiar? Van voler amnistiar tot el que havia passat. Com si Montejurra no hagués existit mai. ●

deu o dotze dies vaig començar a reaccionar i vaig demanar que em portessin a Barcelona. Em van portar en ambulància fins a l'hospital de la Vall d'Hebron. I allà vaig estar, com a mínim, un mes. Després em feien anar cada dos o tres dies a fer una recuperació per tal de recobrar la musculació. No podia caminar bé.

—**Clar, tant de temps paralytitzat...**

—És clar. I al cap d'un any em van fer una altra operació. Perquè, a la primera, m'havien deixat l'os que el van haver de treure, perquè estava estelat i llavors quedava una part més desprotegida on la pell s'enfonsava. A la segona operació em van posar una placa de no sé quin material i així queda dissimulat.

—**No se li veu res.**

—Però una mica més i hauria quedat mort. Si el colp és una mica més fort, o em quedo idiota o paralític o m'hauria mort.